

NYITRAMEGYEI SZEMLE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Megjelen vasárnaponként.

Előfizetési árak: Egész évre 5 frt, félévre 2 frt 50 kr, negyed évre 1 frt 25 kr. — Községeknek, körjegyzőknek és tanítóknak 4 frt. Egyes szám ára 10 kr.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

Dr. Tóth János.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Papnevelde-utca 9. szám.

Hirdetési árak: Egy háromsoros petitsor ára hétégen lival 8 kr. Többszöri közlésnél árkedvezmény.

Hivatalos hirdetések 100 szögig 1 frt 30 kr, minden további megkezdett 100 szó után 1 frttal több.

76 és 370.

D.) 76 szótöbbséggel választották meg mult szerdán dr. Janits Imrét a nyitrai kerület képviselőjének és 370 Zichy-párti szavazót vetettek el. Ebbe a két számba foglalható a szerdai választás egész története, mely annyira távol állott a szabad alkotmányos léttől, mint a mekkora nagy a távolság e két szám között.

Tehát Janits győzött, mert ki volt mondva, hogy Janitsnak győznie kell. Ki volt mondva, hogy szebb, simább formában kell ennek történnie, mint Tarnóczy tette, és kisebb szótöbbséggel kell Janitsnak győznie, mint Latkóczynek, csak vagy 50 szótöbbséggel. Minden úgy történt. Az utcán szabadabb volt a mozgás, a szavazatok elvetése úgy éjjel mérsekeltén történt, Janits csak 76 szótöbbséget nyert. A formában sokat engedtek, de megtartották a lényegét, mint Bánffy az egyházpolitikai javaslatoknál. És Janits legyőzte Zichyt.

Hogy az olvasó saját szemével láthassa és saját eszével mérlegelhesse: mi történt a szerdai választásnál Nyitrán és hogyan történt, egyszerű statisztikai adatokkal szolgálunk. Többet mondanak ezek minden szóbeszédnél.

A nyitrai választó-kerületben a mostani jegyzékbe 2406 választó van bejegyezve.

Ápril 24-én tényleg leszavazott 2143. Janits Imrere összesen 926, ifj. gróf Zichy Jánosra 1217. Janits szavazóiból az I. küldöttségél elvetettek 1-et, a II. küld.-nél 2-öt, összesen 3-at. Ifj. gr. Zichy János szavazóiból pedig az I. küld.-nél 289-et, a II. küldöttségél 81-et, összesen tehát 370-et vetettek el. Ennélfogva amidőn Zichy szavazói 292-vel többen voltak az urnánál Janits szavazóinál, az elvetések kellő arányosítása folytán mégis Janitsnak 76 szónyi többsége lett. Amit az alkotmányos kapacitás a választás előtt képtelen volt előteremteni, a szavazók numerikus többségét, azt könnyen megtette a szavazó-urnánál az elnök rettentetlen „el nem fogadom“ szava. Hogy ez a szó miként operált a két párt irányában, azt esalhatatlanul mutatja az a tény, hogy Janitsék közül csak 3-at, a Zichysták közül 370-et utasítottak el.

Mellékesen megjegyzem, hogy Nyitra város választóinak száma 727. Gróf Zichyre szavazott 163, ebből 6-ot utasítottak vissza; Janitsra szavazott 455, ezekből körülbelül 125 hivatalnok és 236 izraelita. Visszautasítottak kettőt. Ez volt a helyzet számszerű képe.

Már most a mi a szavazás menetét illeti, az valóban diplomatikusan volt vezetve azon cél felé, hogy Janitsnak minden körülmény között a meghatározott vagy 50 szónyi többsége kikerüljön.

Reggel a bevonulásnál a kizárólag Janits-párti rendezők megszámlálták a Zichy-pártiakat. A vezetőség pontosan tudta, hogy hányan jöttek be. Ehhez képest indult meg a választási „művelet“, melynek okvetetlen másnap reggelig kellett tartani. Craus elnöksége alatt 1887-ben többen szavaztak mint most, s a választás mégis aznap esti 7 órakor be volt fejezve.

A mostani választás elején, sőt mondhatni éjjel egy-két Zichy-község kivételével mérsekeltén történtek az elutasítások, miután Nyitra- város úgy felszökkentette Janits választóinak a számát, hogy folyton vagy 200-al volt előnyben Zichy felett. Sőt annyira mentek az előzékenységekben, hogy a városi pap-ságot a polgárok előtt hívták szavazni és az előbbi választásnál Szulyovszky által elvetett 10 papnak a votumát is nehézség nélkül elfogadta Magyar. Hogy mi különbség volt azonoságukat illetőleg márc. 20-án és ápril 24-én, azt kérdezze meg Szulyovszky Magyarától vagy megfordítva.

De ugy éjjel felé, mikor a Janitspártiak szörnyen megfogytak és Zichyre (a kerület 50 községéből) még vagy 24 várákozott, sok szavazattal bíró községek, akkor már a masina teljes erővel, akár Tarnóczy alatt, kezdett működni, mert Janitsot lehetetlen volt másképp megmenteni. Eleget futkostak a városban a kocsik, a városbeliek közül akárhányat fölverték éjjeli nyugalmaiból a szemfüles közegek, hogy az urnához vigyék, mert maguktól nem volt kedvök jönni; de ez mind kevés volt. Hát jól megtizedelték a Zichy-községeket. Csak az utolsók közül mutatok be egynehányat.

Az I. küldöttségél a művelet ez volt, Zséréről 57 közül 36; Aba-Lehotáról 33 közül 18-at, Gerecséről 23 közül 14-et; Csitárról 25 közül 12-öt; Molnosról 19 közül 14-et; Tormosról 32 közül 11-et vetettek el.

A II. küldöttségél. Kelecsény 30 Zichy-pártija közül elvetettek 8-at; Románfaluból 32 közül 16-ot; Pusztá-Kürthről 29 közül 11-et; Nemeskürthről 17 közül 8-at; Felső-Récsényből 22 közül 11-et.

A mód pedig, hogy hogyan történt ez, a lehető legegyszerűbb volt. Tarnóczy methodusa. Szulyovszky jobbára a kort, Magyar a

nevet feszegette. Maga nekem 3 évvel fiatalabbnak látszik, szavazatát el nem fogadom. Maga Porubszky, de itt ugy látom hogy Parubszkynak van írva (némely írónoknál nehéz á-t ó-tól megkülömböztetni), el nem fogadom. Maga Ridry, de a jegyzékben Ridzy van írva (mert némely írónok r-t z formára írja), el nem fogadom. Így és hasonló módokon történtek az elutasítások, — persze csak a Zichystáknál.

Mondja meg valaki ezek után, nem lehet-e ily módon és ily eljárással bárkit is elbuktatni a világon? Nem kell ehhez semmi, csak hatalom és akarat. Ám kövessék ezt mindenütt s akkor Magyarországon nem lesz más, mint kormánypárti képviselő. De hát így nézne ki az, amit népképviselési elvnek és alkotmányos választásnak nevez az ujkor fejlett emberisége? Lehetetlen, mert az ilyen választás nem különbözik a képviselők kinevezésétől, s az ilyen kormányforma az abszolutizmusstól.

Ez a 76 szónyi többségnek a története számokban az ápril 24-ki nyitrai választáson.

A néppárt természetesen ezt nem tűrheti, nemcsak a saját érdekében, de az alkotmányos jog és szabadság érdekében sem. Ezen országos érdekekben fogja kérelmezni a mandátum megsemmisítését.

A választási büntény Nyitrán.

Szep verőfényes nap volt ápril 24-ike, az egyedüli szép nap az egész héten. Mikor felvirradt, csak a pesszimisták számoltak a gonosz tettel, melylyel a választásnak végződnie kellett: mi, kik tanúi voltunk a nép felkesedésének, a választók ragaszkodásának, a felvonuló tömeg impozáns nagyszerűségének, kik tudtuk, hogy egy elkövetett merényletet kell megpreparálni, teljesen kizártnak tartottuk, hogy az orvosság rosszabb legyen a betegségnél. Pedig ugy lett. Mi azt hittük, hogy Magyarországon még nem halványult el a szegyenpir, hogy a Tarnóczy-féle botrány a törvényességnek legalább látszatával fog helyreütni. Csalódtunk. Nem a népben csalódtunk, mert hiszen az kitartóbb volt, mint az imént. Megjelent jóval nagyobb számban, és kihuzta kivilágos kivirradtig. Az aggok, öregek is olyan elhatározottan vonultak a szavazóra, hogy még soha emberek nem váltották be ugy szavukat, mint ők a Zichy-nóta egyik sorát:

„Megmutatjuk szóval tettel,
Megállunk ott becsülettel.“

Csalódtunk a megyei hatóságban, mely ugy látszik már szükségét sem érzi annak, hogy a törvényességnek legalább külszínével intézzen el egy aktust, melyben a nép szabad akarata nyil-

nul. A kormányt figyelmeztettük, Szulyovszky elnökkel való megválasztását kifogásoltuk, nem használt semmit.

Semmit. — Mert azt nem tekinthetjük javulásnak, ha a mi táborunkba boldog boldogtalan be és kijárhat mindenki, míg az előtt nem; ha az 500 igazoló-jegy közül a Zichy-párt rendezőinek, mondó és olvasó, összesen hatot adtak. Ugy hogy a községek vezetését részünkről összesen csak három ember eszközölhette, — a másik háromra a táborban volt szükség — kik másnap hajnalban összerokadtak a kimerültség folytán. Mert azt, hogy délelőtt szabadon mozoghattak az emberek a városban, az a kedvezmény nem nekünk szolt, hanem a kormány nyitrai szavazóinak, kik valamennyien meg sem voltak elláthatók paszpártával. Hogy igazunk van, kitetszik abból, miszerint délután két órakor már felállították a városi belső kordont, mert akkor kezdtek szavazni a — Zichy-pártiak. Ha t. i. ezek közül valaki lekészt volna, hogy megnehezítsék neki az urnához való férhetést.

A választási büntény magvával, hogy t. i. 370 szavazatunkat elvetették és 76 szótöbbséggel az ellenfél jelentették ki győztesnek, itt nem foglalkozunk. Azzal találkozunk az olvasó lapunk más rovataiban, s azzal behatóbban fog foglalkozni a fenytő bíróság, itt csak azt jegyezzük meg, hogy ilyen eljárással 1000 főből álló többségünket is meglehet semmisíteni, mert csak veszenek el közülünk 1100-at és a kormánypartból, mint jelenleg 3-at: akkor is 97 szótöbbséggel győzött az ellenfél.

Azert azon egyéni nézetünknek adunk kifejezést, hogy itt harmadik választásra nincs is szükség, hanem csak megállapítani kell az elfogadott és a jogtalanul visszautasított szavazatokból a többséget és felsőbbbírólag megkorrigálni Szulyovszky ur eljárását. — Lehet, hogy ez az eljárás ninesen körülírva a törvényben; de ha ninesen, az csak azért van, mert a törvényhozók akkor nem voltak elkészülve olyan gonosz tetterre, a minőnek a nyitrai választás nevezhető.

Mert hogy egy mandátumert, mely egyszer megüresedett, háromszor legyen kénytelen a választó ide fáradni, ha polgári legszebb jogát gyakorolni akarja, és pedig csupán azért, mert a választási hatóság, melynek a törvény örenek kellene lennie, törvénytelenéget törvénytelenégre halmoz, legalább embertelenség.

Zichy János grófot e méltatlan és jogtipró eljárás valóságos nemzeti hőssé avatja fel. Az ifju leventét olyan aureolával veszi körül a kormánypart botrányos erőszakoskodása, hogy a népben

halálig biztosítja számára a többséget, ha mindjárt a Mathuzalem korát érni is el.

De hát menjünk át a nap történetére. Reggel öt órakor már kün jártam az utcán, hogy a vidékről beözönlő sokaságot a Zichy-táborba utaltam. Mert a gyülekezés helyét ismét délután közvetlen a választás előtt adták tudtunkra, úgy hogy a vidéket akkor már nem értesíthettük és attól lehetett tartani, hogy mint a Lubrich-választás alatt az uton téves irányba terítik a Szigetbe, mert ott volt az ellenséges tábor.

A verebelyi hidra kitorkolló mellekúta el volt állva csendőrökkel, ott visszautasítottak. (Lapunk szerkesztőjét ugyanis azzal tüntette ki Szulyovszky ur, hogy sem a párt, sem Zamoyski gr. de meg Zichy Nandor ó exciája közbenjárására sem adott neki közlekedési jegyet, míg akárhany helybel izraelita kereskedésekben alkalmazott tanonc, saját nevére kiállított jeggyel dicsekedhetett.) Atmentem a bástyaközebe, a volt Nyitricska-malom mellett, azon hiszemben, hogy azon majd csak kijutok a városból; de nem voltam szerencsésebb, mint előbb. Mígum egy hozzámm csatlakozott iparos egy fortélyra tanított, hogy a Duboviczky-tele teleken a Kis-Nyitra át van hidalva, s felverve ott valakit a házban, csakugyan átjutottunk a hídutca s onnan a Zotor alá.

Reggel 6 óra felé hatalmas porfelleg emelkedett kelet felől, szakadatlan kocsisor robotott a gerenceseri lejtőről. Mint multkor, most is a ghymesiek, kosztolányiak voltak az elsők, vigan emelkedve a Zichy-notát, zajos eljében törtek ki mindannyiszor, valahányszor egy fehértollast láttak. Ilyen szekerkolonnakban jöhettek be az ázsiai ösök a berekei magaslatokon, mint a zaborajji palócnepek. Csak a lovasesapatok hiányoztak meg. Gyalogszerivel vonultak be a gerenceseriek, Kardoss Károlylyal élen a menetnek, tormosiak, meg ha jól láttam, a lapásiak.

Feltűnő, hogy a Zichy-párt mind lelkes, mind derült jókedvű volt, nem is sejtette a végzetes katasztrófát, mely másnap érni fogja. Nem sejtette, mert mindenünnen óriási aranyokban tudott, nem sejtette, mert bizott a választás becsületességében. Annal feltűnőbb volt a kormánypartiak bevonulása. Valljuk meg az igazat, lehetett a három országutrol vagy 200 választójuk a föld nepeiből. De milyen kísérettel. A menetet csendőrökkel megrakott kocsit nyitotta meg, nehéket csendőr ket választóval, másut egy csendőr három választóval.

Eszerint lehetett megítélni, hogy milyen bizalommal viseltetik a szavazó polgár a liberális eszmeke iránt. A teljesen megbizhatók csendőrfelügyelet nélkül ültek a szekeren és pirulva fordítottak el arcukat, valahányszor pap mellett haladtak el. A menetet, mint megnyitották, ugy csendőrökkel megrakott kocsik be is fejezték: ugy hogy voltaképen mai napig sem vagyok tisztában, vajjon gonosztevőket vagy pedig kormánypart szavazókat kísérték-e a kakastollas kortesek.

behajozando vagyok a csendes családi boldogság kikötőjébe, jegyet váltván Szelesy Margit kisasszonylyal. Ez nagy dolog volt. Eppen akkora, mintha az ember huszonegyesét lecsapják a skizzel. Mert kérem egy jó parthie rendesen csunya szokott lenni, míg a szépséggel (tapasztalatból mondhatom) legtöbbször üres erszény jár. Szelesy Margit pedig jó parthie volt, s a mellett szép. Két olyan tulajdonság, mely izgalomba hozza a férfi sziveket. És én ezt a szép hölgyet s jó parthiet mondhattam magaménak Isten és a világ előtt. Innen magyarázható az én nagy boldogságom, a miben azt a még nagyobb boldogságot követtem el.

Hát ugy történt a dolog. Eppen lakást mentünk nézni a kis menyasszonyommal. Oh ez valami isteni dolog. Tudja az ember, hogyha nem is az egész életre, de legalább is egy negyedévre határoz, s így nagyon fontos dologgá válik. Aztán már ezen a keresésen rajta van a jövő boldogság kinyomata. A tervezgetések során eljuthatni odáig is, hogy a házszobában az ágyak külön állnak-e, vagy össze lesznek-e téve? A kis menyasszony persze erősen állást foglal a külön ágyak, nem ritkán a külön szobák mellett, de nem bevehetetlen az állaspontja. Egy szerelmes nézés hamar más nézetre teríti.

Ugy 9 óra után bevonultak az összes vidéki választók, néha egy-egy elkészt trupp bandával, egy dudaszóval vonult be a városba. A kormánypartiakat kocsistól bebocsátották a városba, míg az ellenzékietek leszállították és a tormosi réteken megkerülve a félévost, csak gőzmalom mögött levő hidon bocsátották a kaszárnya melletti táborba. Az üres kocsik hazatértek, a távolabbról jövők pedig hatalmas szekértáborot képeztek az ut mentén. A hid torkolatánál falukról bejött asszonynepek verődött össze, kik azonban kinkerekedtek és vissza kellett térniök anélkül, hogy kielégíthettek volna kíváncsiságukat a Zichy-tábor festői szépségén.

Miután elvégeztem feladatomban, megváltam hűségem társamtól, Bacsza Ferenc nyitrai polgártól s még fél óráig időztem a szüntén kint rekedt Markos Gyulával, a „Herko Páter“ szerkesztőjével és a nyitrai választásról már országos hírv Borbás Lászlóval, ledeci káplánnal, kinek nem tudják megbocsátani, hogy elhódította Ghymest és Kosztolányt a kormányparttól. A liberálisok által országszerte meghurcolt egyének, később még is behatoltak a városba valahol az ellenkező oldalon, a Párután, hol egy vendéglőben elfogattak és csendőrfedezet alatt az elnök parancsára bekísértettek a nagyszemináriumba, hol a csendőr egész nap valamint a rákövetkező éjjel az intézet kapujában diszorséget képezett. Dr. Günther Antal budapesti ügyvéd Szulyovszkyknak ezen törvényt és személyes szabadságot sértő eljárása miatt fenytő feljelentést tesz az illetékes hatóságúnál.

Nem minden nehézség nélkül jutottam be a városba. Belak Jóska szárnyatlan védangyalom fedező szárnyai segítettek be a kordonon, ki különös gráciából rendelkezett paszpártával. Innen eredt aztán a hír, melyet Budapestre is szükségesnek tartottak megtévesztőzni, hogy elfogtak, pláne mint a „P. Lloyd“ jelentette, hogy esolnankon akartam behatolni a Szigeten levő kormánypart táborba.

Ez alatt erősen folyt a szavazás mindkét urnánál.

A városháza előtt temérdek zsidó polgártárs tanyázott, kiknek kompakt tömörülése a választásnak antiszemita jellegét kölcsönözött, pedig nem volt abból semmi. Majd kinezek a táborba, hol Markovics János és Zelenyák dr. vezetése mellett üyüzsgő élet fejlődött ki, melyről azonban más helyen számol le egyik barátunk.

A nyitrai Zichy-párt 163 emberből állott és délután két órakor vonult az urnához. Elöl a káptalan 8 elő tagja. Nem csekely örömmre szolgált látni, hogy a komoly fellepesű urak valamennyien kivétel nélkül fehér tollal kalapjukon lépdelték a kalmár-utcan végig, utánok a polgárság tömött sorokban, kikhez Juhász Sándor bankigazgató is csatlakozott.

Erdekes volt az éjjeli szavazás az I. küldöttségnél, szüntelen érkeztek a csapatok és torlódtak a helyiség kapujánál. Az udvaron Zichy Nandor, Hunyady Imre, Zamoysky Jenő grófok, Ivanka Zsigmond, Förster Ottó, Bolgár Ferenc képviselők és dr. Günther Antal virrasztottak a

A „NYITRAMEGYEI SZEMLE“ TÁRCÁJA.

A batár.

Irta: Gramling Kornél.

Ha az ember boldog, sok bolondságot csinál; ha az ember házasodik (tisztelet, becsület a kivételnek), rendesen boldog; tehát, mikor az ember házasodik, sok bolondot csinál. De az, hogy a bolondság jóra forduljon, mint nálam történt, csak nagyon ritka esetben szokott bekövetkezni. Az én esetem a ritkák közé tartozik. (Mert annyi szent, hogy a sorsnak határozott kedvence vagyok. Osztyaltársaim egyike sem dicsekedhetett a multban annyi ficamodással, mint én. Egy tél folyamán alattam legalább háromszor szakadt be a jég, míg osztálytársaim csak nagy erőlködéssel tudták felrinni egy beszakadásig. Matematikából pedig (ez is diésőség) senkinek sem volt annyi szekundája, mint nekem. De mindig is az irigység tárgya voltam.)

Hát még akkor hogyan irigykedtek rám a közölők (a boldog jogászvevekből maradt ez az elnevezés), mikor egy szép napon szertekuldtam azokat a bizonyos beragasztatlan kártyákat, melyek büszken hirdetik ékes goth betűkkel, hogy

Most is ugy történt. Eppen szerelmes nézéseim legszebbét vettem elő, mikor egy kocsi végig gördült az utcán. Margit rögtön az ablaknál volt s kinézett. (Mert tetszik tudni, az asszonyfele nagyon kíváncsi.) Csalódottan rántotta vissza a fejét. — Ah ez az Aranyos Mórni! Hogy adja az urat, mert barátja van. Pedig nekünk ugyancsak jobban telnek. — Tette aztán hozzá.

Nem válaszoltam. A némaság kódébe burkolódzva, azt számítottam, hogy a fizetésem fele lakásra fog menni. Meg is akartam ezt mondani Margitnak, de ő ujra kezdte.

— Határozottan jobban telnek nekünk. S olyan jó volna. Nem kellene mindig a papát kérni, hogy küldjön be értünk, ha meg akarjuk látogatni. Ugy-e vesz nekem olyan batárt Sándor? Akkor olyan engedelmes jó asszonyka leszek.

Ez az utóbbi ígert megthatt, s önfeledten kimondtam az ígert. Mindjárt vissza szerettem volna szívni az ígertet, de már későn volt. Hanem vigasztaltam magamat, hogy ez csak muló szeszély Margittól, s majd később meg fogják győzni a számok, a melyekkel előadom jövedelmink s kiadásaink állapotát.

A lakodalmat nem irhatom le. Tessek el-

szavazók között. Bende püspök átküldött egy kis harapni valót egy kosárban, melyet ölkébe terített plaiden fogyasztottak az excellenciás és nagyságos urak kollegiális szeretettel, néha-néha megkínálva belőle egy-egy fíradt, éhező szavazót. Mikor Zichy Nándor abból a pohárból ivott, melyből a tormosi öreg paraszt-gazda, eszembe jutott a — néppárt.

Minthogy lábam már felmondta a szolgálót, Bende püspök ur egy kocsi bocsátott rendelkezésemre, melyen minden órában a két szavazó urnához, a nagyprépost urnál szállásolt jelölthöz, a táborba, a távirtdi hivatalhoz kocsiztam estétől reggelig, mig nem magam is, meg a lovak is kidőltek a rettenetes fáradságtól, melynek cynikus vége lett, hogy a kormánypart 76 szavazattal győzött. — A nép azon tudattal távozott, hogy a rajta elkövetett sérelmet még nagyobb ragaszkodással fogja megtorolni, s jelöltje haláláig marad az, a ki volt: ifj. gr. Zichy János.

Az I. küldöttségénél.

Gróf Zichy pártjának bizalmi férfiai voltak Pázmány Dénes orszgy. képviselő és dr. Bangha István ügyvéd.

A part vezetői azon kérettel bírták őket az adott körülmények között leirhatlanul kínos megbízás elvállalására, hogy minden körülmények közt megmaradjanak helyeiken az egész eljárás megfigyelése és ellenőrzése végett, és csak ürügyet se adjanak arra, hogy az elnök őket eltávolíthassa.

A bizalmi férfiak mindegyike igazság szerető ember lévén, el lehet nekik hinni, hogy úgy érezték magukat ama polgári hivatásuk közt, mint ha egy spanyol inquisitio kivallató kamarájában ülnének, melyben az elíteltet még agyongyötrik, mielőtt kivégeznék. Itt volt a nyitrai néppárt vesztőhelye is az I. küldöttségénél.

Az eljárás különben nem szorult züzetes ismertetésre: a végeredmény maga megad minden fölvilágosítást.

Ne képzelve azonban senki, hogy a választási elnök csupán a szavazatszedéssel foglalkozott; ő, mint a kormányparti akció vezetője, szakadatlanul foglalkozott az egész választás vezetésével, ettekezések, utasítások stb. minduntalan elszóltatták az elnöki székéből, mikor is dr. Gyürky ur helyettesítette.

Élvül látszott azonban, hogy Szulyovszky csak az ellenzékiet szavaztatja, — igen kivételesen szavaztatta a kormánypartiakat.

A kormánypart választói nem panaszkodhattak, hogy az elnökök reájuk riváltak, őket keresztkérdésekkel faggatták, vagy a községi eljárások azonosságuk iránt fölkerdettek volna, vagy az ellenfél részéről kifogásoltattak volna. Egyetlen egyikőtől sem kérdeztek, melyik évben született. Ha elfelejtette neve után a jelzöt mondani, pl. ifjabb, öregebb, az elnökök figyelmeztettek, hogy más hasonnevű választó is van, ifjabb és öregebb. Egyáltalán úgy bántak velük, mint szavazó polgárokkal bánni kell.

Es csupán csak egy, mond egy egyén uta-

hinni, hogy az egészben nem lattam egyebet, mint a kis menyasszonyom két nagy fekete szemét. Es ez, jóllehet köteteket tudnek róla írni — lyrai versekben, nem érdeklí önöket. Hasonlóképpen azon jelenet sem, mikor apósom leolvasta az ötven ropogós ezrest. (De annál jobban érdekelt az engem.) Hanem egy kicsit éreztek a pegazusom kantárszárán s oda ugratok, mikor az én kis feleségem első ízben figyelmeztetett ígéretemre, a batárt illetőleg. Persze egyszerre rengeteg érdekes volt a lapom vezéreikre s hozzá oly erősen köhögtém, hogy szerencsésen sikerült elnyomnom a szavait. Diadalomnak nem soká örültem.

Már délben mutatta a leves, hogy az asszonykának rossz kedve van. A hus pedig oly átkozottul el volt sózva, hogy mindjárt lattam, ha nem akarok egész életen át elrontott gyomrot, a batárt meg kell vennem. De azért még egy darabig tartottam magam. Nem hatott rám a feleségem könnyes szeme, hasonlóképen a boldogtalanság emlegetése.

De hát kérem végre is nagyon kellemetlen, hogyha az ember a hivatalból haza jön, mindenfelé csak mord arcokat látni. S különösen megijedtem akkor, mikor a kis feleségem úgy fekete kávé mellett filozofálni kezdett, hogy a legboldogabb házaseletet is megbontják kis okok (értsd

sittatott ezek közül vissza, úgy látszik csak a dekorum kedvéért, Otrasz Mihály Molnosról, a kinek neve épenséggel nincs is a szavazók névjegyzékében.

De merőben megváltozott a helyzet, mikor az ellenzékietre került a sor. A miről nem panaszkodhattak a kormánypartiak, jogosan panaszkodhattak az ellenzékiet. Úgy bánni, beszélni ezekkel, amint történt, még a vizsgáló bírónak sem szabad a gonosztevőkkel szemben. Mindez azonban már a mult választás alkalmából az országgyűlésen köztudomásra hozatott, — nem új-ság, de fájlalni való dolog. De az igazság e tekintetben dr. Gyürky úrra az, hogy modorában teljesen kifogástalan volt az ellenzékiet tekintetében is, sem azonosságukat kétségbe nem vonta mindaddig, míg a jegyző önként fel nem szólalt.

Az ellenzék bizalmi férfiai elejintén föl-szó-laltak, hogy a beirt választó, meg a megjelent szavazó azonossága iránt kerdeztek meg az elő-járókat és a párt községi tagjait, ne pedig a névben előforduló apró iráshibák, vagy a jelző elhagyása, vagy a beirt és bementett kor különb-ség folytán fosztassék meg az illető a szavazati jogtól. E föl-szó-lások teljesen figyelmen kívül hagyattak. Nem is hallgatta meg az elnök egyetlen egyszer sem más körülmény iránt őket, mint vagy 10 esetben az iránt: vajjon nezzek, nem idősebb-e e vagy ama szavazó, mint be van írva. Ezek egyszerűen feleltek: a kor hibás beírása vagy leírása közömbös dolog, csak az hozassék tisztába: ez az ember-e az, a ki választóként be van írva? Ezen törvényes álláspont azonban nem vetetett alapul, — kivéve itt ott Gyürky ur által.

A legkisebb hiba a névben elutasítást vont maga után.

A bevallott korban, (t. i. a szavazók majd mindnyájan a beirt kort mondták meg először, de a faggatások alatt jól rosszul a születési évüket is megjelölték, s ilyenkor néha néhány év különb-ség is jött ki) a különb-ség — kivéve ha egy, legfőlebb két évet tett ki, a mikor a kormánypart bizalmi férfiai nem is kifogásolták az azonosságot, — a szavazat visszavetését szűlte.

Ha nem mondta a szavazó neve után a ne-táni jelzöt (ifjabb, öreg), minden figyelmeztetés nélkül elutasították.

Szintén, ha a jelölt nevét így mondta: ifjabb gróf Icsy János.

Miután a néppárt választói kivétel nélkül józan állapotban voltak, s a multon is okulva, nevéket, korukat, foglalkozásukat, jelöltjük nevet pontosan tudták, és miután a néppárt többsége az elutasítások eddigi módszere után megtörhő-tőnek nem látszott: a visszavetés új módját le-pet-tek este felé s az éjen át életbe. A jegyző t. i. a legtöbb választónál kifogásolta vagy a kort így: „ez nem a választó, mert 3—10 évvel idő-sebb vagy fiatalabb”. Hiába erősítette az illető, hogy ő valóban azon korban van: hiába szólaltak föl a bizalmiak, hogy a jegyző nem illetékes a kort az areból meghatározni, — a szavazó elu-ta-sítatott azon címen, hogy személye nem azono-sítható. Vagy kifogást tett oly címen: ez nem ő,

mert a faluban több, pl. Kovács nevű is van; és ezzel jogától elűtetett.

Teljes cinizmussal ment e szavazati jog el-kobzás reggei felé; a jegyző igen sok esetben nem is indokolta kifogását, csak oda mondta: nem az! és ezzel el lett vetve a szavazat. Sok-szor a jegyző csak annyit mondott: nem ismerem, — de hozzá tette — nem ismerék minden-Kit, — hanem azért elűtetett.

Igy kezelve a hatalmat, természetesen ki-sebbségé kell válnia bármely többségnek.

A végeredmény az volt, hogy ezen küldöt-t-ségűel szavazott Janitsra 344, Zichyre 803.

De míg a Janits-partiakból csak egy sza-vazat nem fogadtatott el, addig a Zichy-partiak-ból 289 szavazat vettetett el, pedig nem több, mint 3—5 szavazat volt törvény és igazság sze-rint elvethető a Zichy-partnál.

Erdekes, hogy Csáladon 3 Lacza nevű nép-párti szavazó elutasították, mert nevük Lairának volt írva, t. i. a „z” betű hasonló „z”-rel cserél-tetett föl. Nyomban ezek után a községi bíró is szavazott Janitsra, de ez már Laira néven, — a főszolgabíró, jegyző fűlehallatára!

Azon tény, hogy a Zichy-part szavazataiból itt 289-et, mindkét küldöttségénél 370 szavazatot kellett elvetni, hogy Janits urnak a többség, 76 szavazat kijőjön, míg szavazóiból csak 3 vettetett vissza, — oly tény, mely maga megdönthetetlen érv e mandátum érteke ellen.

A II. küldöttségénél.

Ápril hó 24-én reggeli 9 órakor megjelen-tem a városháza nagytermében, bemutatván ma-gam, mint a néppárti jelölt egyik bizalmi tagját és azzal a kijelölt helyre leültem. Az elnök, Ma-gyary Miklós igen barátságosan fogadott s rövid-del utána megindította a szavazást. Mielőtt azon-ban ez megtörtént volna, körülnéztem a helyiség-ben s észrevettem, hogy a hátam mögött levő ajtó tárva-nyitva van, s kivettem, hogy a szoba-ban, mely különben a polgármesteri hivatal szo-kott lenni, holmi fűlértő hangok hallatszanak, ez különösnek tűnt fel, megkerdeztem az elnököt, hogy mi célból van nyitva az ajtó és kik tartó-zkodnak benne, mire az elnök azzal nyugtatott meg, hogy ott hirlaptudósítók vannak. Erre bá-torságot véve, benéztem a kérdéses szobába, azon biztos tudatban, ha hirlapírók vannak ott, akkor én is ösmerősökre akadok — de mekkorát bá-multam, midőn 2 kormányparti lap tudósítóján kívül — csakugyan ösmerősökre akadtam, meg pedig a nyitrai kormánypart zsidó ifjuságára, a kik mind koronás rendezői jelvényekkel ellátva, arra voltak oda posztirozva, hogy szükség esetén futár szerepeket végezzenek, a minek jól meg is feleltek, mert addig futkostak és odáig futottak, a honnan és a míg az összes párutcai halottakat is fel nem támasztották a szavazáshoz.

E rövid ideig tartó terep-szemle után viz-szamenve a nagyterembe, összejöttem az ország-gyűlésen gyakori közbeszólásairól nevezetes, de még személyesen nem ösmer atyámfiaival, Kubi-nyi Gézával. Kölesönös megösmékedés után meg-

holni batarok) s azok a kis okok sokszor a vá-lóperhez vezetnek.

— Jobb is édesem, ha felbomlik az a há-zasság, melynek boldogságát minden kis ok meg-zavarja, mert ott nincs igazi szerelem.

— Mar megengedj, de a ki a feleségének kis dolgot nem tesz meg, az nagyobbbat még ke-vésbé fog — mondta indignálódva.

Es erre a kijelentesre olyan, de olyan köny-hullatás következett, hogy ijedten adtam be a de-rekamat.

Az asszonyka, mint mondta, könnyíteni akart rajtam, s azért maga látott a batár után. Vagy 200 árjegyzéket átvizsgálva, végre megállapodtunk egyben. Szép piros bársonnyal bélelt jöszág volt ez, a melyet az Isten is, akarom mondani a ko-esígyáros, négy ló után teremtett.

De nekünk egy lovunk sem volt, s így a batár megérkezte után ismét gyülekeztek esendes család boldogságom felett a könnyeket ontandó fellegek. Hanem ez egyszer kirántott a bajból az apósom, megprezentelvén egy pár szép szürke lóval, sőt nagylelkűsége annyira ment, hogy még a hurcolkodáshoz is adott 6 szekeret. Mert hur-colkodnunk kellett. A lakásunknál nem volt ist-álló, s a fogatunkat csak nem hagyhatjuk a szabad ég alatt. A kis különb-ség pedig, a mely-

lyel lakásunk többé került, nem okozott fejtörést.

A feleségem egy hárol mondott le, én pedig a regálitásokról visszatértem a britanikákra. S azért a kis fáradságot is, a mibe a széna és szalma összehajszolása került, bő kárpótlást találtam a feleségem csókjaiban.

Igy hát visszatért a rég nélkülözött családi boldogság. Hanem már a vizözön után három nappal megmondta egy rác böles, hogy nincs tar-tós boldogság a földön. S ezt tapasztaltam magam is.

Szinte csalóközi szerencse volt, ha ezentul a feleségemet itthon találtam. Kerdezősködes,are rendesen az volt a válasz, hogy kiköcsizött ide vagy oda. Egy darabig csak türtem türelemmel ezt az állapotot, mert egy fiatal házas mindig tü-relmes . . . De mikor már két hónapig tartott ez az állapot, meguntam a dolgot, s elha-tároztam, hogy megváltoztatom. Nyiltan nem mer-tem fellépni, nehogy el vegyem a jó kedvét, ha-nem cselhez folyamodtam. Tehát a hűségának hizelegve, s a magam hasznát szolgálva, ezeket mondtam:

— Tudod édesem nagyon elegáns lenne, ha engem mindig a hivatal előtt várna a fogat.

— Az ám. Nagyon jó lesz.

— Igaz hogy csak főispáni titkár vagyok s így nem igen illik az urat játszani. . .

tudtam, hogy ő a kormányparti jelölt bizalmi férfa. Ismerve családunk jellemvonását, nyugodt voltam az iránt, hogy a választás menete minden törvénytől menten, igazságosan fog lefolyni, a miben azonban választás közben érzékenyen csalódtam.

$\frac{1}{2}$ 10-kor megkezdődött a szavazás, illetve először a sorshuzás, hogy melyik jelöltre történjen a szavazás. Az elnök a kért puha kalapból Janits nevet húzta ki. Csatár barátommal fogadni akartam előre, hogy Janitsnak fog kedvezni a sors: allitásonkat csakugyan igazolta az a tény, hogy sorsolás után a folyosón és a kisteremben már előre összegyűlt Janits-partiak a főrendező által azonnal a szavazáshoz behívták.

A szavazás eleinte oly tömegesen és gyorsan kezdődött, hogy nem voltam képes a rendelkezésemre álló nevjegyzékből a szavazatokat ellenőrizni, s csak ismételt kérésem után lassították meg. Mennyire bámultam azonban, midőn Bremából, Prága, Bécs, Erdély, Pécs, Bpest, Trencsén s tudja Isten még honnan (a magyar államasutak szabadságjegyével Szerk.) hozatott volt nyitrai polgártársakat láttam leszállani. A foglalkozást és kort egyiktől sem kérdeztek, mert arra idő nem volt, oly gyorsan kellett szavaztatni azért hogy időm se legyen felszólalni az illető szavazó ellen, amit pedig igen gyakran lehetett volna megtenni, mert a szavazók 25%-ka helytelenül volt beírva a nevjegyzékbe, részint a név, részint a kor, részint a foglalkozásra nézve, de észvetelt nem tettem, mert nagyobbbrészt ösmerve azonoságukat fel nem szólaltam, bizván természetesen abban, hogy ha a kormánypartiaknál nem kérdezik a kort s foglalkozást, figyelembe nem veszik a rossz névbeírás, hasonló eljárást fognak tanúsítani az ellenzéki választókkal szemben, a miben szintén igen csalódtam.

A szavazás a kormánypart részéről igen jól ment s felőnkint nagy örömmel plakáton hirdették a szavazatok számamnyát. A szavazás menete közben egyszerre óriási hangon hallom, hogy valaki Latkóczyra szavaz, oda nézek s uramha kit látok? G. Zoltán barátomat, ki orvosi rendelvény alapján bevett szodavizes nektároktól pezsdülve, marcius 20-ika óta meg mindig Latkóczyt képzelte jelöltnek, s csakis felszólalásom után már a kifele vezető ajtótol egy schvungra az elnök előtt teremve, kiigazitotta Latkóczyra adott szavazatát dr. Janitsra, ami semmiféle kiigazitást nem igényelt, mert a Latkóczyra mondott szavazat már be is iratott a valódi jelöltre. Ez a kis intermezzo kissé felvidított, mert már 12 óra fele járt az idő és a szavazatok igen meggyerültek, úgyannyira, hogy 5—10 percet kellett várakozni 1—1 szavazóra. Felkértem az elnököt, hogy miután már most nagyon ritkán jönnek a szavazók, sziveskedjék a Zichy-parti szavazókért küldeni, de mit vettem észre: ekkor láttam csak, hogy mire valók azok a fiatal zsidók, hogy fiakkereken hogyan szállítják a lelküket magukban csak kölcsöntartó szavazókat, hogy küldözgetik az egyiket Zaborra, a másikat Csermányra s ki tudná megmondani hová.

— De kérlek, kinek mi köze hozzá, hogy mi vagy. Ha költesz, csak a saját erszenyedből megy az.

Ezzel befejezést nyert a dolog. A fogat ott állt mindig a hivatalom előtt; es sas-szárnyakon, akarom mondani kettős fogaton röpültem most már otthon ülő kis feleségemhez.

A dolgok illetén fordultával ismét tanyát ütött hazunkban a boldogság. A kis feleségem boldog volt, hogy összes kurtársneit lefőzhette a bafárral, én pedig boldog voltam, mert most mindig derült, megelegetett arcokat láttam magam körül. A hivatalos munkalkodásom is erősen mept. Azok a fekete szarkaláb betűk, mintha mosolyogtak volna rám, mintha vig táncukkal visszfényei lennének, az én lelkem boldog egyensúlyának. Eszre sem vettem, hogy nő kezem alatt a tömöntelen akta, s hogy fogy az előbbi évekből dicsőségesen fennmaradt restancia.

Es talán ennek köszönhetem, hogy a főispán ur is egy idő óta szokatlanul barátságos volt. Hivatalba lépésekor mindig kezét szoritott velem, s nem egyszer történt, hogy gyöngyökkel himezett szivartárcáját oda nyújtotta elem, melyből a legsárgább papír-öves regalítások mosolyogtak rám.

Sőt egy izben annyira ment kegyességében,

Ennek a futárhadnak Csacsó felfüggesztett és fegyvelmi vizsgálat alatt levő városi pénztárnok és Ocskay helyettesített városi pénztárnok voltak kommandansai. Mikor én ezt a késlekedő huzavonát láttam, Kubina urral, orsz. képviselő bizalmi társammal felkértük az elnököt, hogy intézkedjék, hogy a Zichy szavazókat bevezessék. Ezt legalább 10-szer ismételtük, de mindig szivélyes halogatással és a közbe jött ebbeddel kérésünk csak $\frac{1}{2}$ 3 órákor teljesített.

Déli $\frac{1}{2}$ 1 órától $\frac{1}{2}$ 3-ig, tehát 2 órán keresztül csak 11 Janits partii szavazott, ezekre kellett oly sokáig várakozni. Vegre valahára jelenti a főrendező, hogy a Zichy part megerkezett, erre kiadatott a parancs, hogy a papság tömegesen jöhöz szavazni, míg ellenben a polgárság ötével. Megkezdődven a szavazás kifogástalanul ment egész Simkó Antal kanonokig, ki a listában m betű helyett n betűvel volt írva, a multkorhoz képest ismét megakadt, de a kormánypartii bizalmi férfiak egyhangú véleménye szerint Simko kanonok szavazata elfogadtatott. A multkor elutasított papok szavazatai valamennyiek elfogadtattak.*

Ezután jött a polgárság, a hol már hosszabb ideig tartott a szavazás, mert itt nem volt elegendő a név kimondása, hanem a foglalkozás és kor is kérdeztetett, s ennek a révén 6 nyitrai polgárt fosztottak meg alkotmányos jogától. A nyitraiak leszállása után hosszú szünet következett: következtek azután Alsó-Felső-Köröskény, Andacs, Bajmócska községek, hol a szavazás természetesen a Zichy partiak erős vallatásával s F.-Köröskényből 2 szavazatnak törvénytelen vizsautasításával végződött. Ekkor Bajmócska körjegyzője azzal a kéréssel járult az elnökhöz, hogy Poszadkáról van egy Janits szavazó s több szavazó egyáltalán onnan nincs, engedje meg, hogy leszállhasson. Megengedtek, de mikor későbbben jelentkezett a másik Poszadkai szavazó, a ki Zichy partii volt, az már a zár órára utasított.

Hirtelen nagy sürgős-forgás támad, a futárhad ismét akcióba lép, az elnököt kihívják, aki rövid idő mulva visszatérve az elnökséget helyettesenek átadja, ő pedig elment friss levegőre, illetve a választási elnökhöz lett hivatalos, mert a mint egyes elejtett szavakból sugás-bugásból s a hosszúra nyuló orrokból kivettem, az akciók rosszul allanak. Most tehát valamit tenni kell, amint csakugyan Udvarnok község szavazásánál meg is tettem, mert amint az általam jól vezetett és jegezett lajstrom mutatja, a még hátralevő 10 községből 75 szavazatot eldobtak vissza 1—2 évi különbség, vagy z—r betűk felelőse, vagy pedig egy pontnak hiánya miatt, minden ilyen törvénytelen és önkényes szavazat elvetésekor hol én, hol Kubina képviselő ur, bizalmi társam felszólaltunk, tiltakoztunk, óvast emeltünk. Mind nem használt, telt ekkor már nagy volt a veszély a kormánypartira és kiadatott a parancs, visszadobni a szavazatokat, mert

* Legjobb bizonyítékul fog ez szolgálni azon felejtő feljelentésben, melyet Szulyovszky márc 20-iki vizsautalási miatt tettek. Magyar elnöktárs maga tört pálcát Szulyovszky multkori eljárása felett Szerk.

hogy oda jött hozzám, s barátságosan megveregette a vállamat.

— Nemde titkár ur, önnek remek fogat van?

— Szolgálatjára méltóságos uram.

— Nem volna szives oda kölcsönözni?

— Kérem.

— Tudja a feleségem kikoecszott, nekem pedig sürgösen a szomszéd városba kell mennem, hivatalos ügyben.

Egy barátságos kezsoritással elváltunk. Mikor délben a hivatalos idő letelte előtt belépett hozzám, szinte sugárzott az arca az örömtől. Meglepetten néztem rá.

— Méltóságos ur már itt?

— Ugy-e csodálkozik? Gratulálok a lovaihoz. Az az ut másfél óráig tart s a maga lovai fél óra alatt elroptittek oda. Gratulálok.

— Nagyon örvendek, hogy lovaim megnyerték méltóságos ur tetszését.

— Sokért nem adnám, ha az enyémekek volna. Nem adná el nekem őket?

— Szivesen.

— Igazán? Mi az áruk?

— 300 frt.

— Trefal?

— Nem én. Másnak nem adnám ezerért

különbben gr. Zichy óriási többséggel fog megválasztatni.

Azt az önkényt, azt az igazágtalanságot, a mit a szavazásra hívott Zichy-partii községeknél az elnökség elkövetett azt leírni nem vagyok képes, mert amiként az egyes részleteiben történt, azt úgy leírni nem lehet, azt csak látni és hallani kell. Ha a Zichy-partii szavazó a név, foglalkozás, kor és jelöltje nevét elmondta, akkor ráfogják hogy idősebb vagy fiatalabb s a jelenlevő jegyző mint előjárósági azonosító, majd minden egyes Zichy-partii választót rendszeren 1—2 évvel mondja vagy idősebbnek vagy fiatalabbnak, persze hogy a mi tiltakozásunkat, óvásunkat, saját azonosági tanunkra való hivatkozásunkat figyelembe sem vették.

Ezt a rettenetes visszaélést és igazágtalanságot így kellett tehetetlenül túrnunk 16 órán keresztül, a mikor is úgy éjjeli 1 óra körül a kimerültség és izgatottság annyira erőt vett rajtam, hogy egyszerre csak a terem forogni kezdett velem, a betűk ugráltak előttem, az írón kiesett a kezemből, mire gyorsan felugortam s kimentem az erkélyre friss levegőt szívni. Néhány perc mulva figyelmeztettek, hogy a városháza egyik szobájában különféle párutcai csöcsélek van bezarva a végett, hogy azok a záróra alatt a meg nem jelentekért és halottakért szavazzanak. Rögtön intézkedtem, hogy a mi partunk azonosító tanuja a záróra eljőjön, ki azonban elkésve jött meg. $\frac{1}{2}$ 3 óra körül a községek leszálltak. Legszomorubb és legvérlázitobb látvány volt Felső-Récsény utolsó község szavazása, hol hét Simorá-nak van szavazata és mindegyik hűségesen meg is jelent az urnához a bíróval együtt, de miután az elnök konstatalta, hogy az i feletti pont az m betű fölött van, dacára bejelentett óvásunknak mind a hét Simorát visszautasította. Így történt, hogy a törvénynek eklatás hűségértéssel melletti 81 Zichy-partii választó a II-ik szavazatszedő küldöttségnek jogtalanul fosztatott meg alkotmányos jogától, míg ellenben Janitspartii csak kettő — A községek leszállása után, következett a záróra visszamaradtak szavazása.

No amit most láttam, azt soha többé látni nem fogom. Halottak jöttek szavazni, nyomorult zsidóbarusok és házalók mint háztulajdonosok, de akkor már kifogyott beketüremem s önértetes hangon felkértem az elnököt, miután az általam megjelölt azonosító tanu még meg nem jelent, sziveskedne felfüggeszteni addig a szavazást, míg az megerkezik, de ezt nem fogadta el, mert hivatkozott a városi hivatalos azonosítókra, én erre lelküismeretükre hivatkozva kérdeztem, vajlon csakugyan ezek-e azok a szavazók, akik a listában szerepelnek, pláne az enyimbem mint halottak megjelölve, — mire azt a feleletet kaptam, hogy igen. Akkor megszünt minden további érzékenységet, mert az volt a 3-ik halott, akit az alvilágból életre citáltak és leszállattak.

Ekkor jött a szobába partunk azonosító tanuja, amint ezt a zsidók megtudták, eszeveszetteen futottak a városháza folyosóján végig le a lépcsőkon az udvarra, még hátra sem néztek, csak

sem. De méltóságos ur mindig úgy kitüntetett, hogy 300 frt is sok érték.

— Nos jó! Megveszem öntől, mert tudom nincs szüksége pénzre. Hanem majd kárpótolom másban.

Minek fűzzem soká a dolgot. A főispán szava nem pusztá szellő, s a mit egyszer megígér, azt meg is tartja. Az első tisztujtáskor alispánnak kandidált, s az alkotmányos presszió folytán, nagy szótöbbséggel megválasztottak. Azóta a kis feleségem is belenyugodott az eladásban, de most meg azt kívánja, hogy négyest tartunk. Ugyanis úgy okoskodik, hogy ha két ló képes volt belőlem alispánt csinálni, hát négy ló valószínűleg miniszterelnököt csinál. . .

Sziporkák.

Jó szer.

— Hogy van a feleséged?
— Köszönöm, jól.
— Mar nem ájuldozik oly gyakran?
— Nem . . . Egy rokonom kigyógyította.
— Mivel?
— Azt mondta neki, hogy a nők, mikor elájulnak, tíz évvel idősebbnek látszanak.

az utcára iparkodtak jutni, s onnan vissza az alvilágba, hogy azonosító tanunk mégcsak árnyékukat se ösmerje meg, s így történt az azután, hogy az összefogdosott 30—40 szavazókból csak 15 szavazott le, ebből a dekórum kedvéért két handlé, aki háztulajdonosnak volt beírva, szavazatával elutasított, mert azonosító tanunk már a terebben volt, én pedig kifogásoltam őket.

Ezen eleinte bosszantó, de végül komikussá vált jelenetek után reggeli 7 óráig csak gyéren 1—1 szavazat jelentkezett, a mint az illetőket tudták az ágyból kikaparni, így pl.: Dr. Sztránszki Izidor 48-as függetlenségi elveinek föntartásával szavazott Janitsra, a mi egyfelől nagy tetszést, másfelől óriási kacagást idézett elő. — Reggeli 3/4 órákor Zsigmond Antal polgári iskolai tanár jött szavazni, Zsigmond János piarista tanár helyett. Mikor én kifogásoltam a szavazó azonosságát, Árpási Imre és Gerstl Gyula urak becsület-szavukra tanuskodtak a választói listában beirt azonossága mellett, mire én nem szóltam semmit, mert sem én, sem az azonosító tanunk nem ösmerjük a barna kis embert. Szavazata elfogadtattott, de másnap megtudtam, hogy az illető nem az időközben áthelyezett Zsigmond János kegyesrendi tanár, hanem Zsigmond Antal, ki utólag jött Nyitrára, tehát a lajstromba be sem volt írva. Hát mit szólnak most ehhez Árpási és Gerstl urak, mit fognak a törvény előtt mondani, mert ennek folytatása lesz ám ottan!

Mint hogy a 24 órát velem együtt átszenvedett társam a vasutra sietett, dr. Bangha István, az I-ső küldöttségnek volt bizalmi társam jött át hozzám, a kivel ezen törvénytelen választás ellen óvást jelentettünk be, s a jegyzőkönyv aláírását megtagadtuk és hazamentünk azzal a tudattal, hogy ily mandátummal egyikünk se lépne be az országházba.

Kubinyi Endre.

Lelkünk nagy szomorúságára jelentjük, hogy Horvát Sándor és Vári Gellért piarista rendtársak ó Szentsege intelmé dacára a katolikusok jeltjé ellen szavaztak.

Tábori élet.

Delelőtti 9 óráig teljességel megtöltötték a kaszaruya körüli téséget a mindenfelől tömegesen érkezett Zichy-választók. Lehetetlen leírni a józan lelkesedést és elszánt kitartást, mely az egyszerű emberek arcáról lecsillogott. Maga az 1200 választót magában foglaló tábor egészen nyitva állott a kívánsi, a rokon és nem rokon érzelmi közönség számára. Legbajosabb volt a községeket a szavazás sorrendje szerint helyezni kisebb vagy nagyobb távolságra a hosszú-utca sarkától; kivált midőn úgy 11 óra tájban oda-hozták a kiezett tömeg közé a szekerszámra menő kenyeret és szalonnát. Jokedvel és derült hangulattal találkozott az ember mindenfelé, de csend és oly fejezetlen uralkodott szerke-szejjel, mely a legrendezettebb gyülekezeteknek is díszére válnék. Delelőtti és a delután első óráiban elég gyors egymásutánban szavaztak a 30, 40, 50 néppárti szavazó által képviselt községek, de a tábor eredeti letszama még sem látszott esökkenni.

Az est homályával a sötétség emberei is megkezdtek munkájukat; és a tábor csak ekkor vált igazán érdekessé. Lepten-nyomon lehetett találkozni nagyon is ismeretes és ismeretlen alakokkal, kiket eber figyelemmel követtek önkéntes őrsapatok, s folyton érkezett a jelentés: „Kérem alásan, zsidó van itt; itt van ez, vagy az a nagyságos ur, vigyáznunk kell rája!” A gyanakodás annyira ment, hogy K. P., mostan nováki kaplán is áldozatul esett, akit egy tulbuzgó csoportja a választóknak minden aron reverendába bujtattott zsidónak akart konstatalni és csak a rendezők erélyes fellépésének sikerült őt a ki-dobatas veszélyétől megmentenie. Este és éjjel valóságos képek kószáltak embereink között, akik minden pereben vittek hírt az intéző körökhöz a néppárt hangulatáról, ha vajjon kitart-e, nincs-e rendezés, lárna stb? Annyira mentek tofalokadásukban, hogy még számlalagatták is az egyes csoportokat.

Ekkor kezdődött már a községek lekésleltése is. Tudniillik odakocsizott egy hivatalos rendező és elkiáltotta magát, hogy p. o. Csehi és Emőke községek jöhetnek és avval újból elrobogott. A szegény, kifáradt emberek, mintha puskából lötének volna ki, úgy ugráltak fel kemény fekhelyükről, az anyaföldről, községük nevének hallatára és a következő pillanatban, mint a katonák, oly kifogásolatlan kettős sorokban vonultak a város felé. „Megállj!” rival rájuk a csendőrhadnagy: „rendező nélkül nem szabad

menni!” Jött is két óra múlva egy rendező, hogy hát hol van az a Csehi meg Emőke; persze mire az urnához érkeztek, már késő volt. Foghatták magukat és szépen visszamehettek tanyájukra. Vissza is jöttek szegények egytől-egyig; az ember bámulta türelmüket, melyet ily neptelen módon is próbára tettek.

Hasonlóképen járt Bodok községe is. Ezek 9 órától éjjelig állottak az országot közepén kettős sorokban minden mukkanás, minden moccanás nélkül. A zászlóvivő után közvetlen két fű támogatta őszbe borult, éhségtől, fáradtságtól összeroskadásig elgyengült apját, a ki már alig állott lábain. „Édes atyám, csak még felőráig bírja ki kelmed, aztán minden jó lesz”, mondják a fiuk. Uram Istenem! volt az felőrá! éjjeltől egész hajnali hat óráig tartott! És a szegény nép kibirta étlen-szomjan csak azért, hogy legszentebb-jogától megfosszak; könyörtelen, durva lélekkel ellopják tőle azt, a miért neki véres verejéttel öszszekuporgatott garasok alakjában kell kötelességeit lerovnia. Földig alacsonyították a népet, s e nép pedig megütált titeket. E nép a mi népünk; minket lát üldöztesében, fardalmaiban oldala mellett, titeket csak egyszer öt év alatt, midőn voksot jartok hozzá koldulni. Minket látott a választás éjjelén is ott sorai között, midőn ti puskaaggyal üttettétek, a mivelünk érző áldott lelkü hölgyek pedig jótékony anyalként orvosszert osztogattak ki betegek, agg apák és nagyapák között. Minket látott a nép oldala mellett e nevezetes éjjelen, midőn töletek csak jogtiprást tanulhattok, mi pedig még a jog tipróink tiszteletére is intettük. Nem a papok, nem a néppárt izgatja a népet, a melynek szívet ugys bírja: — ti, ti izgattátok fel azt március 20-án és április 24-en és elidegenítettétek magatoktól örökre.

A fanatikusok.

Csodálatos fordulata a dolgoknak és az emberi itéleteknek! A nyitrai kerületben a nép választotta a képviselőt és papjai voltak vezetői mindig. Mindig ugyanaz a nép és ugyanazok a papok. De még kormánypartit választottak, a nép esőkolni való nép volt, papjai igaz hazafiak. Most hogy ugyanezek a jog és igazság védelmében a néppárthoz ragaszkodnak: a nép, Czavó Gábor gerecsérei paraszt és szónok kivételével fanatizált buta tömeg, papjai izgatók. Ugyanaz a nép, ugyanazok a papok. És miért hogy ilyenek? Mert minden vesztegetéssel és esabítással szemben kitartanak. Tehát amit a komoly ember jellemnek, elvisszárd-ságnak szokott tartani, azt a kormánypartii mameluk fanatizmusok irdeti Nyitrán. Igaz, van valami a dologban; mert csodálatos, hogy ha az úgy mondtok „intelligens” embert 5 frtért is megvenni lehet és a paraszt 100 frtért sem tágit állaspontjától, ez a modern ember előtt, kinek teste lelke eladó, fanatizmus. Vagy a névjegyzékekre tolják a kormánypartiiak gyengeségük okait. Azok a névjegyzékek pedig nem jobbak és nem rosszabbak, mint mások. És hogy van az, hogy az elnökök a Janits-partiiak neveit és korat mind el tudták olvasni a jegyzékekből és helyesnek találták s csak a Zichy-partiiakon akadtak fenn? Oly módon, amint a választásnál eljárta, Szulyovszkyt is, Magyarit is 10-szer is el lehetne útni szavazói jogától. Mindenképpen világon. Tehát a sok mende-mondával szemben csak egy tény világos és igaz, hogy a kormánypartit alkotmányos eszközökkel jeltjét meg nem válthatta, azért nyult a meg nem engedett eszközökhöz. S hogy tetszetős színt nyújtson eljárásának, most fanatizmus-sal s tudja ég mivel megrágalmazza a választókat a „Magyar Ujságban” és a „Nemzetben”. De hát lehet-e a szerecsent fehérre mosni? A néppártot „vesztegetésnek” rágalmazzák, de még egy pontjáról programjának sem mutatták ki, hogy melyik vesztegetés. Ha csak nem azért, mert a gyengébbeket, az elnyomottakat akarja a szipolyozók ellen megvédelmezni. No hát ez mindenesetre úgy is fog történni és pedig a — néppárt által. Mi minden rágalommal szemben várjuk az eseményeket.

Földrengés.

Ha a választási nap éjjelén valami ismeretlen ember Nyitrára tévedt volna, az, a közelmúlt napok szerencsétlen eseményei után, azt hitte volna, hogy városunkat is földrengés zavarta föl rendes köznap nyugalmából. Tévedett volna ugyan az ok és okozatban, de nem abban, hogy nálunk is földrengéshez hasonlítható esemény történt. Megrengett azon éjjel nálunk is, de nem a föld, melynek az emberek kiesinyes érdek hajhászatához és az egyenlő embertársak elnyomásához mi köze sincsen; hanem megrengült ez az éves alapjában azon épület, melyet sz. István első királyunk honalapító és államalkotó bölcsesége a magyar nemzet számára emelt s melyet korcsunokái vakmerő kezzel aláásni és lerombolni törekednek.

Megingott és megrepedezett azon talpkő, melyen az alkotmány és törvényisztelet nyugszik; mely a magyar nép szabadságának és főállhatásának legbiztosabb garanciája és mely nélkül nincsen semmi a mi magyar: korona, király és nemzet; hanem van despotismus, jogtiprás, jogfosztogatás, szabadságesztés és rabszolgaság! Ne tartóztassátok vissza az Amerikába kivándorlókat, hanem szerezzetek nekik még ingyenjegyet; hisz a madár is elköltözik azon vidékről, melyen fészket bántják és szabadságát veszélyeztetik!

Szavazat-vásár.

A Zichy-párti szavazók kedélyességét, de a helyzetet is jellemzi azon számtalan tanu által mai napon elmondott azon tény, hogy a Zichy-féle táborba annyi mindenféle polgártárs tofalokodott, hogy megunva a sok undorító közeledést, egy pap-vezér oda kiáltott egy minduntalan kivezetett és visszatérő ismeretlennek: itt nincsen semmi eladó!

A felekezetiiség.

Mivel a néppártot mással gyanusítani nem lehet, boldog boldogtalan, de főleg jelenleg az országgyűlésen levő pártok, az egy Szapáry-párt kivételével — főbűnül azt rójják fel a néppártnak: hogy rideg felekezeti alapon szervezkedik és föllép. Nem esoda, hogy a pártok kaucsal szemmel nezik a vallás és igaz szabadság eme legfiatalabb sarját és hogy választás esetén saját mandátumaikat feltik, ezen megvesztegethetlen és megbízható elemekből alakult fálauksztó!... de ha az urak a felekezeti türelmetlenség és faji fanatizmus valódi példányaiiban — tetszesszerű számban akarnak gyönyörködni: ne keressék azokat a néppártban, hisz jól tudják amúgy is, hogy hol találhatók azok.

A jellem szép példája.

Önérettel valljuk, hogy a lefolyt második választás — mely az előbbtől csak abban különbözik, hogy a Tarnóczy helyét elfoglalt elnök hivatalát az összes inventáriummal vette át és meszerőt a szavazat-életés kalóz munkájában és a jogtiprás Bánffy-féle művészetében tulszárnyalni iparkodott — a jellemzilarás oly nagyszerű példával ekeskedett, minőket a mai korban az ember elgondolni sem mer. Sok szegény ember és iparos, kinek családjával alig van betevő falatja, s kinek egész lényén a nélkülözés és nyomor jelei mutatkoznak, ellenállott a sok kínált ropogós bankónak, és a legnagyobb indignációval fordult el azon kísértőtől, kinek kinyújtott kezében a megelhetesnek több havi összeget feleje mosolygott. Nemes és nemzetes uraim! van még jellem és becsület a világon és ha azt ápolni akarjátok a haza és emberiség érdekében, szegénypir borítja el uri arcotokat, hogy hivatalos állástokat, tarsadalmi helyzeteteket arra fordítjátok, hogy megmérgezni iparkodtok azokat, kiket a nyomor adományra utal ugyan, de nem olyanra, melylyel önbecsülését és polgári szabadságát is áruba bocsásza!

A hűhó.

A szentírás könyveiben legtöbbször találunk azon intelemmel, hogy az összes értekek között a legtöbb elővigyázatot és gondot kell a nyelvre fordítanunk; természetesen nem azon értelemben, hogy azt, mint egy bizonyos kedélyes, Becsben audiencián is járt bányák, minél több jó és finom nedűvel is öblítsük le; hanem hogy az ember legfőnségesebb adományára, a beszédre felügyeljünk és nyelvünket korlátozva, azt csak igaz, nemes és jó dolgok elmondására és embertársaink eselekedeteinek szeretetteljes és kíméletes elbirálására használjuk. E mélyértelmű és helyes intelemnek tekintetbe nem vétele több kormánypartii választót, barátait és ismerőseikkel szemben, mulatságos helyzetbe juttatott. Első választáskor, kötelességhűen, Latkőczyra adván szavazataikat, a választás botrányos lefolyása annyira dűbbe hozta a jó kedélyes urakat, hogy dacára azon röpke szózatnak, hogy a jó tisztviselőnek, ha parancsolják, „a lóra is kell szavaznia”, uton-utfelelen azt hangoztatták, hogy a történetek után semmi aron sem szavaznak többet! A sok beszédnek pedig mégis az lett a vége, hogy a nagyközönség, egy jóízűt nevetve, ismét meggyőződött,

hogy nem gyakorlati ok nélkül ajánlatik a kis nyelvnek okszerű gondozása és megfékezése. Pro-sit urak!

Ellentétes fogalmak.

Az első választásnál, mint mindnyájan emlékszünk, Latkóczy államtitkárnak 900 és néhány, ifj. Zichy Jánoséknak pedig — az ismeretes jogfosztás legújabb alkalmazott módja szerint — csak 274 elfogadott szavazata volt. Az államtitkár ur, tekintettel megválasztása törvénytelen voltára, habár 600 többsége konstataltatott, nem találta egy férfiú önértéke és önbecsülésével megegyeztetetőknek, hogy az ily jogtiprás és szabadság-megrablás arán elnyert mandátumot elfogadja és tiszta jellemét, valamint társadalmi reputációját, vele beszennyezze; hogy van az tehát, hogy ugyanazon törvénytelen eszközökkel — leszámítva néhány jelentéktelen külsőséget — megválasztott utódja, ki szinte köztisztviselő és egy nagy megyének főjegyzője és kinek 923 szavazata ellenében ifj. Zichy János már nem, mint Latkóczyval szemben, 274 hanem 847 szavazat kegyesen engedélyeztetett, — ki tehát Janits-csal szemben már ötszáz szavazattal többet, mint azelőtt kapott: hogyan van az, ismételjünk, hogy míg Latkóczy a mandátumot visszautasította, Janits rögtön a választási eredmény kihirdetése után a városházán, fényes beszéd kíséretében ezen a vakmerő jogtiprás és szabadság elkobzás sarába jól bemártott mandátumot, minden erkölcsi fülhaborodás és undor nélkül mosolygó arccal, és készleges gyönyörrel kebléhez szorítja és rendkívüli boldogsága érzetében azon 370 szavazóval elkövetett botrányos és jogtalan eljárásról megfélemedezik, ki törvénytelen elvetésének e piszkos és tisztességtelen megbízatást köszönheti?.. Ugy látszik a liberális uraknál a köztisztesség és közérköles felfogás dolga, és mégis oly kényesek és érzékenyek, hogy rögtön tanukkal és egy egész arsenállal veszik körül magukat, midőn igazságtalanságaik és magaviseletük inkorrekt volta szóba hozatik és nyilvános szereplésük igazságosan elbíráltatik; mit sem fenyegetőző fellépéssel, sem pedig szándékolt megfélemlítéssel elkerülni nem lehet anélkül, hogy a köztisztesség és közérköles uralmának még alávettett közönség kacaja ne tapadjon szökükhöz.

Egyveleg.

Kormánypartunk akciói valóságban igen alacsony bürze-cenzuson állhatnak, ha tekintetbe vesszük azon előre megállapított, kimért és tőren a legnagyobb lelkiismeretességgel és pontos elővigyazattal keresztül vitt manővereket, melyekben a második választás bővelkedik. Feltűnő először is azon, az első választás után sokak által hangoztatott hiba elkerülése, hogy kár volt a Zichy-féle választókat oly aránytalan és szükségtelen számban az elnökségek visszavetnie, hisz elég lett volna a dolgot úgy intézni, hogy 40—50 szavazattöbbséget nyerjen Latkóczy; mert ezen eljárás egyrészt nem feszélyezte volna az államtitkár a mandátum elfogadásában, másrészt pedig, mint valószínűséggel bíró, a nagy közönség által elfogadható aránynak ítéltetett volna. Elvetett tehát most csak 370 Zichy-szavazat és ily módon kijávitott az elkövetett párt-hiba.

Második kuriózumnak, természetesen csak szabad hazánkban, jelezhetjük az elnök és segédjei azon igazságos eljárását, melylyel az első választáskor reputációján sajátkezüleg ejtett sebet, meg behagedés előtt, láthatatlanná tenni iparkodott. Hogy ugyanis kézzel foghatólag bizonyíttassék be, mily nagy előnyben és szabadságban részesülnek kegye által a Zichy-féle választók, először is nem a város utcáin által, hanem a városon kívül levő és a fél várost a folyón túl szegélyző, csakis szénahordáskor használt mezei uton vezettette őket táborukba, nehogy valamiképp hantódásuk történjék a városban; másodsor a Zichy-táborba nappal-éjjel mindenki mehetett és ment is, hogy ezen impozáns tömeget láthassa — igen sokan más okból is — míg ellenben Janits-féle

kormányparti táborba egy arva lélek sem pillantott anélkül, hogy mint vesztegető el ne fogas-sék. A kormánypart eme elzárt és szabadságuk-tól az új nyitrai felfogás szerint megfosztott hű szavazóit az egész közönség igen megsajnálta, mert hisz akkor legrszabadabb a magyar, ha legfőnségsébb szabadsági jogát, a képviselőjére való szavazást gyakorolja, ezek pedig, a felelős magyar kormány legbuzgóbb hívei, szabadság tekintetében rosszak, mint a szomszédságukban levő fegyencek!

A megfélebbezett elnök.

A nyitrai időközi választásnak történeti jelentősége lesz. Nem annyira választásról, mint inkább az alkotmányos jogért és szabadságért való küzdelemről van itt szó. Az a sok visszaélés, mely 67 óta hazánkban lassan lábrakapott, mely az egyéni és politikai szabadságainkat megmételtyezte és a közérkölesök súlyedését maga után vont, itt ennel a választásnál igen kirívó színekben jelentkezett, úgy hogy megdöbbenve állott meg mindenki, akinél a jog és erkölcs tartalom nélküli fogalmakká nem váltak. Szembetűnővé lett a jobb érzésű hazafiak előtt, hogy Nyitra nem az ellenzék, de már a szabad választási jogot akarják lábbal taposni, oly mértékben, amint ez még sehol sem történt az országban.

Ezzel az eljárással szembe állott először maga a nyitrai néppárt s küzdelmeivel ime rokonszenvez az egész ország. Ami ügyünk már most a nemzet ügye s a nemzet nem fogja hagyni jogait.

Az utolsó választás előtt pártunk vezére Zamoyski Jenő gróf, hogy elhárítsa, illetőleg megelőzze a további visszaéléseket, a belügyminiszterhez felebbezett Szulyovszky Dezsőnek elnökke történt választása ellen. Ha a választás a sejtelmeket megerősítette, ha visszaélései immár a megyére is, melyben történnek, visszaháramlanak, nem rajtunk mullott.

A belügyminiszter Zamoyski gr. felebbezését nem vette figyelembe. Leirata a következő volt:

Magyar királyi belügyminiszter.

Másolat 34332/1. sz. a.

Nyitra vármegye központi választmányának Nyitrai.

Gróf Zamoyski Jenő abalehotai nagybirtokos központi választmányi tag közvetlenül hoztam intézett beadványában felebbezéssel támadta meg a központi választmány f. hó 11-én tartott ülésében 2/147. sz. a. hozott határozatnak azt a részét, mely szerint a nyitrai választó kerületben f. hó 24-én tartandó időközi képviselő-választás elnökéül Dr. Szulyovszky Dezső küldetett ki. A felebbezés indokai az a két állítólagos körülmény van felhozva, hogy a választási elnöki tiszttel megbízott Dr. Szulyovszky Dezső a f. évi március hó 20-án vegbement előző választás alkalmával szavazatszedő küldöttégi elnöki minőségében visszaéléseket és törvénysejteseket követett volna el, továbbá, hogy azóta tanusított viselkedése semmi biztosítékot nem nyújt arra, hogy az új választásnál mint választási elnök részre hajlatlan eljárást fog követni. Felebbező a fenti indokokra való tekintettel új választási elnök kiküldése iránt ker-tőlem megfelelő intézkedést.

A felebbezést a következő indokokra tekintettel nem találtam figyelembe vehetőnek.

A vezetésen alatt álló belügyminiszterium a mint az egy a mostanéhoz teljesen hasonló felebbezés visszautasítása alkalmával 1884. évi június hó 6-án 33032. sz. a. epén Nyitra vármegye központi választmányához intézett íteni rendeletből is világosan kitűnik — állandóan azt az álláspontot foglalta el, hogy a központi választmányoknak az 1874. XXXIII. t.-c. 26. §-a értelmében a belügyminiszterhez felebbezhető határozatai közül itt csak azok változtathatók meg, melyek határozottan törvénybe ütközök, vagy a melyekkel törvényesítés követett el.

A jelen esetben maga felebbező sem állítja azt, hogy a központi választmány határozatainak kifogásolt része törvénybe ütköznek, de nem is állíthatja, mert az 1874. XXXIII. t.-c. a központi választmányoknak a választási közegek kijelölése tekintetében teüleg a legtágabb discretionárius hatáskört biztosít.

Az eddig következetesen követett gyakorlat megváltoztatására a felebbezésben felhozott indokok különösen azért nem nyújthatnak nekem kellő

támpontot, mert az egyszer törvénytörően megválasztott, s a megbízatást elfogadott választási elnök esetleges visszaélései esetében nem a megbízatástól való megfosztás, hanem az 1874. XXXIII. t.-c. VI-ik, és az 1878. V. t.-c. VIII. fejezetében foglalt fegyelmi és büntető határozmányok kepezhetik a megtorlás törvényes módját.

Erről a központi választmányt a kérdéses közvetlen felebbezésnek alatt visszazárólag idezárása mellett azzal a felhívással értesitem, hogy jelen elhatározásomat felebbezővel haladéktalanul közölje.

Budapesten, 1895. április 19-én. Perczel s. k.
Jelen másolat hitelül: Mozsary József,
vármegyei kiadó.

Ujdonságok.

Egyházmegyei hírek. *Palmann Alajos* szulyói ideiglenes plebanos-helyettes, ugyan-ezen plebania adminisztrátorává neveztetett ki.

Személyi hir. Özv. gr. Károlyi Alajosné leányával e hó 20-án tötmegyeri birtokára érkezett, hol pár hetet szándékozik tölteni. Azután — mint halljuk — Párizsba utazik.

A miniszter köszönete. A vallás és közoktatási miniszter Bende Imre nyitrai püspök ur ő méltóságának köszönetet mond, hogy a nyitrai városi r. kath. elemi fiu-iskola főtartásához 1500-frtal és ugyanazon iskola építkezési költségeihez 7836 frtal hozzájárult.

Eljegyzés. Dr. Bangha Gyula budapesti ügyvéd s az „Orsz. Ertesítő” főmunkatársa, eljegyezte Sztankovics Gusztáv, a gr. Károlyi-uradalom tisztartójának szep leányát.

Halálozás. *Poeck József*, pozsonyi kánonok életének 72 éves korában Pozsonyban elhunyt.

A molnosi tűzkárosultak javára legújabbán Bende Imre, nyitrai püspök ur 200-frtot adományozott. Fogadja hálás köszönetünket a szerencsetlenek nevében. — A nyitrai káptalan szintén 50 frtot adományozott a molnosiaknak.

A nyitrai polg. leányiskola önképzőköre f. hó 28-án d. u. 3 óraker ünnepi második diszülését, melyre a t. c. szülők és tanügybarátok tisztelettel meghívotnak.

A holics kath. kör ma vasárnap ápril 28-án tartja megnyitó ülését. Programja a következő: 1. d. u. 2 óraker „Veni Sancte” a helybeli plebania templomban. 2. d. u. 2 1/2 óraker a kör ünnepélyes megnyitása a kath. iskola helyiségében: a) elnöki megnyitó beszéd; b) a kör választmányának és tisztviselőinek megválasztása; c) „a kath. körök eljáról” előadás, tartja nagys. Skarda József, sasvári prépost ur; d) „Tomorüljünk”-előadás, tartja nt. Bielek Kilit, f. r. áldozar ur. —

Zene-estély. A nagytapolesányi „Korona” szálló nagytermében f. évi május hó 4-én esti 7 1/2 óraker a nagytapolesányi kerületi betegsegélyző pénztára javára zene-estélyt rendeznek. Műsor: 1. Megnyitó. 2. Jules Schullhof „Valse Brillante” zongorán előadjak Keviczky Margit és Kropácsy Etuska 3. Szavaltat, előadja Toman Ilonka. 4. Weber-Liszt „Polacca Brillante” zongorán előadja Kropácsy Jenőke. 5. „Dal-egyveleg” előadja dr. Ligeti Ernő, zongorán kíséri Keviczky M. 6. Liszt „Rhapsodies hongroises” (Rakóczy induló) zongorán előadja Jabornik Elvira. 7. Monolog, előadja Laczkó Károly. Személy-jegy 1 frt. A hangversenyt tánc követi.

A Nagy-Tapolesány kerületi betegsegélyző-pénztár részére 1895. április hó 24-ig befolyt adományok 5-ik nyugtatványozása. Takarékpénztári részvenytársulat Privigyén 10 frt. — Nagy-Tapolesányból pedig Burza József városi jegyző 2 frt, Goldner Dávid biztosítási ügynök 2 frt, Privigye város 20 frt, özv. Linkné szeskereskedő 1 frt, Niedenführ F. A. és neje szobafestő 5 frt, Gill Emil főpinczer 1 frt, Kumposch János rézműves 2 frt, Bilik Mihály építész 2 frt, Leberfingler N. vendéglős 1 frt, Jabornik Károly igazgató-tanító 50 kr, Andruska Lajos bádogos 50 kr, Harlenstein üveges 50 kr, N. N. 50 kr, Baier János rézműves 1 frt, Reidner Ferencz vendéglős 50 kr, Bobóczy József kórházi gondnok 1 frt, Kutvaszer István papnev. alkorm. Nyitra 3 frt, Boros Frigyes és Bock Samu Tökésujtalaról 50 kr, Lazányi János N.-Bossány 50 kr, összesen 55 frt, hozzáteve a 4-ik nyugtatványozást 96 frt, hozzáteve 3-ik nyugtatványozást 75 frt, hozzáteve 2-ik nyugtatványozást 102 frt 33 kr, hozzáteve 1-ső nyugtatványozást 216 frt 50 kr. Főösszeg 544 frt és 83 kr, fogadjak köszönetünket. Ez alkalommal főtisztelendő Bogvay

Antal urnak, evang. lelkész Nyitra-Zerdahelyen, a ki oly szives volt az alapszabályokat tót nyelvre fordítani, nem különben orvos uraknak: tek. dr. Pantocsek József Tavarnokon, dr. Adda Victor, dr. Berger Vilmos, dr. Fridrich Alajos, dr. Majer Miksa Nagy-Tapolcsányban; dr. Klieska Emil Nagy-Bodogon, dr. Löwber Zsigmond Nagy-Rippeny, dr. Steiner Simon sebész Nyitra-Bajna, dr. Böhm József Novákon, dr. Czinkota János Privigyén, dr. Köves László Bossányban, dr. Kovaltsik Antal Handlován, dr. Katscher Henrik Privigyén — akik beteg-egélyző pénztárunk beteg tagjait 1895. éyben díjtalan gyógykezelésben részesíteni szivesek lesznek, ez uton legforróbb halánkat leróvjuk. Az igazgatóság nevében: *Csippék János*, elnök. *Schneider Ferenc*, titkár.

Közlekedésügy. Az új öv-csatorna a medves tel folytán több kellemetlenséget okozott. Az ideiglenes hidak, alacsony vizállásra lévén számítva viz alá kerültek. A surány-farkasdi úton emelt második ideiglenes hid, bár magasabb volt, szintén azzal fenyegetett, így sokáig a közlekedés megszakadásától kellett tartani. A hajon segitendő, a társulati mérnökség, mint halljuk, már benyújtotta az állandó hid terveit jóváhagyás végett, hogy a munkát mennél előbb megkezdhesse. Ezzel bizonyára sok aggodalomtól menti meg az érdekelt közsegeket.

Földrengés. Április 22-én Bobothon és Boboth-Lehotán (Trencsenm) gyenge földrengés volt észlelhető. Az első lökés este 8 óra 15 perckor, mely 1—2 másodpercig tartott, a második és harmadik lökés, mely jóval erősebb volt, 9 óra 30 perckor történt, a poharak és edények csörömpöltek, néhány keményről lehullott a vakolat, az emberek ijedten rohantak ki a házakból, különben más kár nem történt.

Közgazdaság.

Szőlőoltvány-ültetési tanfolyam.

A nyitramegyei gazdasági egyesület május hó 6-án Komjáthón a vasuti állomás melletti uradalmi szőlőben, 7-en pedig Nyitrán a gazdasági egyesület amerikai szőlőtelepén oltványültetési tanfolyamot rendez, melyekre a szőlőtermelőket ez uton is meghívja. A tanfolyam reggeli 9 órától délután 5-ig tart. Miután a szőlőoltványültetés módja vidékünkön még teljesen ismeretlen és speciális ügyességet igényel, ezen tanfolyamot mindazok figyelmébe ajánljuk, kik szőlőiket amerikai oltványokkal kénytelenek felújítani. A tanfolyamokon mindenki részt vehet.

Lótenyésztési jutalomdíjosztás Póstyénben. A nyitramegyei lótenyésztésbizottmány a f. évi állami lótenyésztési jutalomdíjosztást augusztus hóban Póstyénben fogja megtartani.

Kendertermelés. Miután a földművelésügyi miniszterium ingyen kender-vetőmagot a vármegye gazdaközönségének a tervezett kendertermelési kísérletekhez nem adhat, a nyitramegyei gazdasági egyesület néhány mm. kitűnő bácskai kender vetőmagot szerzett be, mely az egyesület titkári hivatalánál mmként 18 frtért kapható. Egy magyar holdra sorvetőgéppel vetve 50 kgr. vetőmag szükséges. A kísérlet megejtésére 1/2 holdnyi terület is elegendő. Miután a kenderkészítő telep a jövő év tavaszán minden bizonynyal létesül, minden gazdának érdekében áll a nagybani termelés előtt a kísérletet kicsiben megtenni. A kísérletileg termelt kendert a Berg Newman és fia cég mmként 2 frt 40 krnyi árban átveszi. A kendertermelési kísérletet megtenni szándékozók vetőmagszükségletüket a nyitramegyei gazdasági egyesület titkári hivatalánál Nyitrán e sorok vétele után azonnal megrendelni siessenek. A kendermag vetésének ideje május elején van.

Nemzetközi lóvásár Érsekújvárott. A május hó 5-en és 6-án Érsekújvárott megtartandó XIII-ik nagy lóvásár, a mint sokfelől érkező tudakozódásokból következtetni lehet, igen élénk lesz. Kereskedők ismét nagy számmal jelentkeznek, mert tudják, hogy itt mindenkor kiváló loanyagban válogathatnak.

CSARNOK.

Adatok a szalakuszi plebánosok életrajzához.

Már csak igen rövid idő választ el bennünket a millenium megünneplésétől s azért min-

denült lázas sietséggel látjuk a tervbe vett munkálatokat végrehajtani. Ugy látszik egyedül Nyitramegye hallgat monografiájával. Azt se tudjuk, teljesülni fog-e 1896-iki óhajunk, a tervezett műnek legalább egy füzetkáját is kezünkhez vehetni.

Boldog emlékü Simor János hercegprimás megbízásából Némethy Lajos „Series parochiarum et parochorum Archidioecesis Strigoniensis“ című, valóban monumentális művel lepte meg az esztergomi főegyházmegyét. Vajjon nem hat-e buzdító példaként e mű: egyházmegyénkről is hasonló történelmi kimutatást közölni?

Elismerem, hogy ily mű közrebocsátása egy szakember munkaerejét is felülmulja ily rövid idő alatt. De a mit egy szorgalmas, képzett vállalkozó egy év alatt nem volna képes végrehajtani, azt ugy hiszem 148 plebános 4—5 központi lelkés és ügybuzgó szerkesztő utbaigazítása és a beérkezett anyagnak szakszerű feldolgozása, az egyházmegyei archívum és a publikált monumenták felhasználása mellett, bizonyára fényes eredménynyel oldhatná meg.

Meg vagyok győződve, hogy minden plebános mindazon adatokat, melyek a saját parochiáján működött plebánosok életrajzához a levéltárban esetleg az anyakönyvekben fellelhetők, egy-két hónap alatt a központnak rendelkezésére bocsáthatná.

Természetes, hogy az életrajzok egyöntetű kidolgozása céljából, bizonyos formulák s kérdések lennének szétküldendők.

A mi a nyomtatási költségeket illeti, a számítás igen rövid. A mű terjedelme körülbelül 40 ív lenne, 300 példánynál egy ív 25 frt, annyi mint 1000 frt. 148 példány á 5 frt, ugyauannyi plebániára a templomi penztárból 740 frt. Eladásra kerülne 100 példány á 5 frt, egyenlő 500 frttal: marad kétszáznegyven forint formulárek nyomtatására és postaköltségre. 52 db. ajándék-peldány.

Ezen számításból a szerkesztők honoráriuma ki van hagyva, mert az a meggyőződés, miszerint a terv kivitelét néhány bőkezű jötevő anyagilag is felkarolná.

1. *Kis-szőrényi Szőrényi Zsigmond.* — 1688. Első szalakuszi plebános, kiról írott emlékeink tanuságot tesznek: kis-szőrényi Szőrényi Zsigmond. A szalakuszi plebánia egyház kereszteltek anyakönyve 1696. évi november hó 1-ével kezdődik. Az eredeti már nincs meg. Bezrovics József szalakuszi plebános 1746—1758-ig az elődei által megkezdett s írt anyakönyveket „per varios usus atritas lectuque difficile...“ lemasolta, s az eredetieket — fájdalom — megsemmisítette. Bezrovics az így purizált kereszteltek anyakönyve 5-ik lapján írja: „Anno 1682. A. R. D. Sigismundus Szőrényi plebanus egit, dein Andreas Jaszlóczy, quos sacro fonte abluerint penitus non constat.“

Mikor és honnét jött Szőrényi Szalakusza, adatok hiányában, nem állapíthatom meg. 1682 évi március hó 12. egy okmányt állít ki, aláírva Bartakovics János és György szalakuszi földbirtokosok által, mely szerint Bellér Máté a szalakuszi határban Vésegh nevű hegyen fekvő szőlőjét rokonainak oly feltét mellett hagyományozza, hogy azok a szalakuszi sz. Mihály nevű egyháznak vagy 10 frtot, vagy ennek fejében kilencedet fizessenek.

Szőrényi 1682. évi május hó 17-én Menyhe község bírái és „az egész Menyhe falu képeben...“ egy az tekintetes és nagyságos Gróf Forgách familiából, ugymint örökös uraktól adatott a menyhei Hunthaban egy köre való malmocskát „Molnár János és feleségének...“ fiáról-fiára“ 36 frtért zálogba adott bizonyos conditiók mellett. Ezen malom Molnár János örökösének elhalálása után, nem tudni mi címen — talán szintén zálogképen — előbb több beedi, azután menyhei

* Kiegészítendők az egyházmegyei levéltár adataival. Mely köszönettel tartozom mindazon ft. papársaimnak, kik megkeresésemre nagy készséggel rövid idő alatt megküldték az elsorolt szalakuszi plebánosok egykori működési helyeiről a fellelhető adatokat.

* Talán az első szalakuszi plebános. A plebánia az egyházmegyei schenatismus szerint 1670-ben létezett már.

lakos (Fülöpiek) kezébe jutott, kiktől per utjan 1824-ben Janovszky István szalakuszi plebános visszatette.

Szőrényi 1688-ban lett nyitra-székesegyházi kanonok, sz. Margitról címzett dömési prépost, traguri püspök és es. k. tanácsos 1708-ban halt meg. (Folyt. köv.)

Törvéyszéki csarnok.

Magyar kir. Curia által elintéztett perek jegyzéke. Malik szul. Marikovics Krisztina felperesnek, Marikovics István és t. ellen örökösödési perben, — II-od bir. it. helybenhagyva. — Vrabel Flórian és t. felpereseknek, Lukácsik János és t. elleni birtokperben, — II-od bir. it. helybenhagyva. — Löwy Ignácznak, Zloch Pál ellen 75 ft váltó követelés iránti perben, — II-od bir. it. helybenhagyva. — Kvidlik Mátyásnak, Roffini Angela ellen 640 ft 37 kr. iránti perben, — II-od bir. it. hbb.

Pozsonyi kir. itelő tábla által elintéztett perek jegyzéke. Palkovics Máriának, Neuhausz Simon és társai ellen 245 frtos perben, — az I-ső bir. it. helybenhagyva. — Sztrédák József és társának, Krajesovics Barta elleni birtokperben, — az I-ső bir. it. helybenhagyva. — Weisz Mór elleni csődperben az I-ső bir. végzés helybenhagyva. — Szakup József felperesnek, Vágújhelyi hitelbank elleni végrehajtás megszüntetése iránti perben, — az I-ső bir. it. helybenhagyva. — Sintai Antal felperesnek, Czohan Miklós ellen 570 ft iránti perben, — az I-ső bir. it. helybenhagyva.

A nyitrai kir. törvéyszék által 1895. évi április 23-án elintéztett perek jegyzéke. Bogyi János felperesnek, Adler Ezechiel ellen ingatlan birtok kibocsajtása iránt, — felperes keresetének hely nem adatott. — Trebaticzky Mihály és nejenek, Tomasik János és társa ellen ingatlan birtoka iránt, — felperesek keresetükkel elutasítva. — Kocs Petrár Annának, özv. Petrak Erzsébet és t. ellen tulajdon és zálogjog törlése iránt, — felperes keresetének hely adatott. — Bacskady Jenő felperesnek, özv. Mahrer szul. Frizner Száli és t. ellen szerződés érvénytelenítése iránti perben, — felperes keresete és alperesek keresetének részben hely adatott. — Prezelmayer Nandornak, Bezák István plebános és t. ellen papi és kántori illetmények szolgáltatásának megszüntetése iránt, — felperes keresetének helyadva.

Telefon.

Számos kérdezősködőnek. Lehetetlen volt a beérkezett táviratokra, levelekre választ adnunk. A választás oly széleskörű érdeklődést keltett, oly nagy tömeget zúdította nyakunkra a tudakozódásoknak, hogy lehetetlen volt eleget tennünk a kerelőnek. Vegyék ezt tudomásul ismerős és ismeretlen barátaink és mentesnek ki. Mi nem ültünk irodában, hanem jártunk keltünk 29 órán át szakadatlanul, úgy hogy a táviratok egy része csak másnap érkezett kezünkhez. Akik a vizonválaszt is megírták a táviradivitalban és f. leletet nekik nem küldhettük, legyenek szivesek pénzüket visszakérni a feladó hivatalnál.

157/1895. szám.

Árverési hirdetmény.

Alulirt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a nyitrai kir. törvéyszék 1895. évi 3592. számú végzése következtében Biróczy Flór ügyvéd által képviselt az első vagsellyei takarékpénztárnak **Horváth József, Horváth Stefánia és Fülöp Sándor** elleni ügyében 230 frt s jár. erejéig fogantatosított kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 340 frtra becsült tehén, borjú, hintó sat.-ból álló ingóságok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a vagsellyei kir. bíróság 687/1895. számú végzése folytán 230 frt tőkekövetelés, ennek 1895. évi január hó 8-ik napjától járó 6% kamatai és pedig összesen 41 frt 26 krban bíróilag már megállapított költségek erejéig **Tornóczon, Fülöp Sándor lakásán.** leendő eszközlésére 1895. évi május hó 7-ik napjának delelőtti 10 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzést hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107 és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is el fognak adatni.

Kelt Vág-Sellyén, 1895. április hó 24-ik napján.

Malulay s. k.

(P. h.) kir. bírósági végrehajtó.

Nyitrai légszeszvilágítási részvénytársaság

Meghívó.

Van szerenesénk a „Nyitrai légszeszvilágítási részvénytársaság“ t. részvényeseit a **folyó évi május hó 12-én délelőtt 10 órakor** a „Nyitrai Iparbank“ helyiségeiben tartandó

V. RENDES KÖZGYÜLÉSRE

tisztelettel meghívni.

Tárgysorozat :

1. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság évi jelentései.
2. A tiszta jövedelem hováfordítása iránti határozathozatal.
3. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság részére a felmentvény megadása.
4. Ot igazgatósági tag választása 3 évre. (A kilépett tagok újból megválaszthatók.)
5. A felügyelő-bizottság választása 1 évre.
6. Az alapszabályok 17. §-a értelmében netalán beérkező indítványok.

(Azon t. részvényesek, kik szavazati jogukat gyakorolni kívánják, felkéretnek, hogy részvényeiket a részvényekkel együtt a közgyűlést megelőzőleg 3 nappal az „Iparbanknál“ letétmenyessék. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentése, valamint az elmúlt üzletévi zárszámadások a közgyűlést megelőzőleg 8 nappal az „Iparbank“ irodájában, minden beiktatott részvényes által betekinthető, illetve nyomtatásban átvehető.

Nyitra, 1895. április 27-én.

Az igazgatóság.

Gazdasági szükségletek, u. m.

erőtakarmányok (korpa, olajpogácsa, szárított moszlék),

műtrágyák, vetőmagvak, gazdasági gépek,

zsákok, takaró ponyvák, olaj, kenőcs, petroleum,

kőszén, peronoszpora-fecskendők,
rézgálic, azurin

legjutányosabban, a legjobb minőségben és
a legkedvezőbb fizetési feltételek

mellett

a nyitramegyei gazdasági egyesület titkári hivatalánál Nyitrán kaphatók.

A ki egy levelező lapra bármely cikkre nevére árajánlatot kér, meggyőződhetik ezen beszerzési mód előnyösségéről.

Nyitrai Népbank zálogkölcson-osztálya.

Zálog-árverés

1895. május 14.

Mindazon ékszerek és zálogtárgyak, melyek 1894. évi december végeig ki nem váltattak vagy át nem irattak, folyó évi május hó 14-én a Nyitrai Népbank termében d. u. 2—4 óráig tartandó nyilvános árverésen eladni fognak.

Fizetési halasztások csak 10% lefizetése mellett történhetnek.

Hogy az árverés napján minden zavarnak eleje vétessek, megjegyzendő, hogy azon zálogtárgyakat, melyeknek határideje már lejárt és az árverésre kiszemeltettek, sem kiváltani, sem átírni nem lehet.

Nyitra, 1895. ápril hó 16.

Az igazgatóság.

Nagyobb mennyiségű

KRUMPLI,

akár részletekben is,

megvételre kerestetik.

Fritze Bódog,

fűszerkereskedő Nyitrán.

2-szeres és 3-szoros termések

csakis mesterségesen szárított

műtrágyával

érhetők el.

Hungária műtrágya, kénsav és vegyi ipar
részvénytársaság **Budapesten.**

Herényi Gotthard Sándor és Rovara Frigyes művét érdeklődőknek ingyen és bérmentve küldjük meg.